

Vlaams
Parlement

stuk **339** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 25 januari 2010 (2009-2010)

Voorstel van decreet

van de heren Hermes Sanctorum, Filip Watteeuw en Dirk Peeters

houdende oprichting
van een Vlaams Interuniversitair Instituut
voor Hernieuwbare Energie

TOELICHTING

Vlaanderen staat voor een grote uitdaging inzake hernieuwbare energie: de Europese Unie heeft België opgelegd om 13% van haar elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te halen. Die hoeveelheid steeg gestaag van 0,3% in 2000 naar 2,7% in 2007, 3,4% in 2008 en 4,9% in 2009 (Bron: 'Vlaanderen in cijfers 2010' van de Studiedienst van de Vlaamse Regering).

Dankzij de vroegere impulsprogramma's voor energietechnologie (VLIET) werd een basis gelegd van zowel fundamenteel onderzoek – zij het gering – als industrieel basisonderzoek. Voor demonstratieprojecten kan men financiering vinden binnen het Vlaams Energieagentschap (VEA). Dat is echter onvoldoende.

Daarom wordt voorgesteld om een Vlaams Instituut voor Hernieuwbare Energie op te richten. Zo'n instituut is een belangrijke aanvulling bij het aangekondigde Vlaamse energiebedrijf. Uit de bespreking naar aanleiding van het regeerakkoord blijkt dat dit eerder een investeringsbedrijf wordt waarvan de concrete invulling nog niet in detail is uitgewerkt. Onderzoek en ontwikkeling zitten alleszins niet in het takenpakket zoals beschreven op pagina 63 van de regeringsverklaring (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 31/1).

Anderzijds maakt de Regering zich sterk in haar O&O-beleid (onderzoek en ontwikkeling) te focussen op speerpuntclusters waarvan de zesde luidt: "energie en milieu met onder meer slimme elektriciteitsnetwerken". Het is aanbevelenswaardig die speerpuntcluster toe te vertrouwen aan een specifiek Vlaams Instituut voor Hernieuwbare Energie. Het is evident dat ook energie-efficiëntie en rationeel energieverbruik binnen dit onderzoeksdomein vallen.

Het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Hernieuwbare Energie (VIHE) wordt een instituut-zonder-muren, waarbij de onderzoekers bestaan uit gereputeerde ploegen van de Vlaamse universiteiten, hogescholen en onderzoekscentra.

Voor de oprichting en werking van het VIHE kunnen we ons baseren op het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB).

Op de manier waarop het VIB in juli 1995 tot stand kwam, wordt hier niet dieper ingegaan. Zowel de Raad van State¹ als het Rekenhof² heeft bezwaar geformuleerd tegen de werkwijze van de Vlaamse Regering waarop de vereniging zonder winstoogmerk (vzw) VIB werd opgericht "zonder voorafgaande decretale machtiging". Vandaar dit parlementair initiatief waardoor aan de Vlaamse Regering de opdracht gegeven wordt een vzw VIHE op te richten.

In de raad van bestuur zetelen vertegenwoordigers van universiteiten, van onderzoekscentra, van de industrie en van de administratieve overheid (beleidsdomeinen Energie, en Wetenschap en Technologie). In de algemene vergadering van de vzw zijn de meeste betrokkenen van de Vlaamse onderzoekswereld en industrie, werkzaam rond hernieuwbare energie, vertegenwoordigd.

Met de Vlaamse overheid wordt, naar analogie met de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (IMEC) en het VIB, een vijfjaarlijkse beheersovereenkomst afgesloten.

¹ *Parl.St.* Vl. R. 1995, nr. 85/1, p. 43.

² *Parl.St.* Vl. R. 1995, nr. 21/1, p. 18.

Om de vijf jaar wordt het VIHE geëvalueerd op zijn wetenschappelijke en economische merites, waarna de Vlaamse overheid eventueel een nieuwe aangepaste beheersovereenkomst kan afsluiten.

Het VIHE omvat een directiecomité, bestaande uit een directeur en onderdirecteur, die bijgestaan worden door een (beperkte) administratieve staf.

De hoofddoelstellingen van het VIHE zijn de volgende:

- creatie van een stabiele en stimulerende omgeving voor hoogkwalitatief strategisch onderzoek inzake hernieuwbare energie in Vlaanderen. Hiervoor wordt aan netwerken en zwaartepuntvorming gedaan door de creatie van een centraal instituut, waarin elk van de geselecteerde onderzoeksploegen zichzelf moet positioneren en integreren. Met de verschillende Vlaamse associaties ‘universiteit-hogescholen’ worden ook raamakoorden afgesloten, die de samenwerking tussen de associaties en het VIHE, regelen. Op de begroting wordt een globale betoelaging voor onderzoek binnen het VIHE uitgetrokken, evenals een beperkt budget voor projectmatig onderzoek;
- creatie van een valorisatiepolitiek voor de in Vlaanderen gerealiseerde onderzoeksresultaten met industriële opportuniteiten;
- realisatie van een effectieve stimulus voor de HE-industrie in Vlaanderen, op het gebied van onderzoek, valorisatie en als attractiepool voor buitenlandse investeringen;
- publieksvoorlichting inzake hernieuwbare energie.

Om de hierboven gestelde doelstellingen te bereiken voorziet de Vlaamse Regering in een jaarlijkse dotatie.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

In artikel 2 worden de opdrachten van het VIHE behandeld.

Het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Hernieuwbare Energie (VIHE) zal een autonoom instituut zijn met de rechtspersoonlijkheid van een vzw en met een niet-limitatieve lijst van opdrachten, waaronder: het bevorderen van het onderzoek naar hernieuwbare energietechnologie, de opleiding en vorming van vorsers, het voeren van een valorisatiepolitiek van de onderzoeksresultaten, het stimuleren van de hernieuwbare energie-industrie en het bevorderen van een brede publieksvoorlichting op het gebied van hernieuwbare energie.

Dit dient te worden gekoppeld aan een sterke focus op het aansturen van onderzoekslijnen, stroomlijnen van samenwerking, creëren van opportuniteiten en invullen van hiaten.

Artikel 3

Dit artikel behandelt de wijze waarop het VIHE de opdrachten van de Vlaamse Regering invult; meer bepaald de beheersovereenkomst met een looptijd van vijf jaar.

Deze beheersovereenkomst bevat een aantal richtlijnen in verband met meerjarenplanning, begroting, subsidiering, evaluatie, rapportering, mogelijkheden van tussentijdse aanpassingen, het voeren van een kwaliteitsbeleid.

Dit artikel bevat tevens enige informatie omtrent de samenstelling van de verschillende organen van de vzw en van het toezicht door de Vlaamse Regering.

Artikel 4

Dit artikel geeft aan het Parlement de mogelijkheid om optimaal zijn controletaak in deze uit te voeren. Om na vijf jaar en een positieve evaluatie de continuïteit te garanderen, is het nodig de evaluatie in het vierde jaar te doen zodat een – eventueel aangepaste – nieuwe beheersovereenkomst tijdig wordt goedgekeurd in het Vlaams Parlement.

Artikel 5

Het is aangewezen het decreet in werking te laten treden bij het begin van het begrotingsjaar.

Hermes SANCTORUM

Filip WATTEEUW

Dirk PEETERS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd een vzw Vlaams Interuniversitair Instituut voor Hernieuwbare Energie op te richten, hierna VIHE te noemen.

De opdrachten van het VIHE zijn onder andere:

- 1° het bevorderen van het onderzoek naar hernieuwbare energietechnologie met inbegrip van het creëren van een stabiele omgeving voor strategisch onderzoek;
- 2° de opleiding en vorming van vorsers;
- 3° het voeren van een valorisatiepolitiek van de onderzoeksresultaten volgens de algemene toelichting;
- 4° het stimuleren van de hernieuwbare energie-industrie;
- 5° het bevorderen van een brede publieksvoorlichting op het gebied van hernieuwbare energie.

Dit moet worden gekoppeld aan een sterke focus op het aansturen van onderzoekslijnen, stroomlijnen van samenwerking, creëren van opportuniteiten en invullen van hiaten.

Art. 3. De Vlaamse Regering sluit voor de invulling van de opdrachten met het VIHE een beheersovereenkomst die loopt over een termijn van vijf jaar. Deze beheersovereenkomst is hernieuwbaar.

In de beheersovereenkomst wordt minstens het volgende bepaald:

- 1° de voorwaarden voor het opstellen en indienen van een meerjarenplan met inbegrip van een begroting;
- 2° het jaarlijkse subsidiebedrag voor de periode waarop de beheersovereenkomst betrekking heeft;
- 3° de wijze van uitbetaling van de subsidie;
- 4° de evaluatie van en het toezicht op de naleving van de subsidiëringsvoorwaarden en bepalingen in de overeenkomst;
- 5° de inhoudelijke en financiële rapportering door het VIHE in de uitvoering van de beheersovereenkomst;
- 6° de mogelijkheden tot tussentijdse aanpassing van de overeenkomst;
- 7° de wijze waarop een kwaliteitsbeleid gevoerd wordt;
- 8° het toezicht op het functioneren van het VIHE door de Vlaamse Regering via regeringscommissarissen;
- 9° de evenwichtige aanwezigheid van vertegenwoordigers van de universiteiten, hogescholen, onderzoekscentra, industrie en overheidsdiensten in de verschillende organen van de vzw;
- 10° de modaliteiten van de jaarlijkse verslaggeving aan de Vlaams overheid en van de vijfjaarlijkse onafhankelijke evaluatie.

De Vlaamse Regering kan andere voorwaarden bepalen waaraan de overeenkomst moet voldoen.

Art. 4. De beheersovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en het VIHE wordt door het Vlaams Parlement bij decreet goedgekeurd binnen het jaar na afsluiten ervan. Teneinde de continuïteit te verzekeren gebeurt de evaluatie van de beheersovereenkomst in het vierde jaar van de looptijd.

Art. 5. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2012.

Hermes SANCTORUM

Filip WATTEEUW

Dirk PEETERS